

332.132
(497.11) (094.5)

~~819~~

ЗАКОН

0

УРЕЂЕЊУ ОКРУГА И СРЕЗОВА

(19 18 марта 1905)

БЕОГРАД

ШТАМПАНО У ДРЖАВНОЈ ШТАМПАРИЈИ КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

1905

Цена 50 пара

Уведено у нови инвентар бр. 2006
1 јануара 1942 год.
Београд.

ЗАКОН

О

УРЕЂЕЊУ ОКРУГА И СРЕЗОВА

од 18 Мајста 1905

БЕОГРАД

ШТАМПАНО У ДРЖАВНОЈ ШТАМПАРИЈИ КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

1905

Uwe. dr.
35451

МИ
ПЕТАР I
по милости Божјој и вољи Народној
Краљ Србије

Проглашујемо и објављујемо свима и свакоме, да је Народна Скупштина, сазвана у редован сазив за 1904. годину, РЕШИЛА и да смо Ми потврдили и потврђујемо:

ЗАКОН
О
УРЕЂЕЊУ ОКРУГА И СРЕЗОВА

I. Опште одредбе.

Члан 1.

Краљевина Србија дели се територијално на округе, срезове и општине.

Члан 2.

Окрузи су највише управне јединице, које се деле на срезове, а срезови на општине.

Члан 3.

Број, назив и обим округа и срезова утврђује законодавна власт.

Члан 4.

Окрузи су поглавито политичке и надзорне административне јединице.

У срезовима постоје државне власти, као органи за непосредно вршење разноврсне администрације у земљи, а тако исто и за вршење не-

посредног надзора над општинским властима и установама.

Општине су најмање управне јединице. Њихов обим одређује законодавна власт, а њихов делокруг посебни закони.

Члан 5.

У окрузима и срезовима, поред државних управних власти и установа, постоје и самоуправне власти и установе, које често у вршењу управних послова и задатака, делују заједнички са државним властима по одредбама овог и других посебних закона.

Члан 6.

Државним управним властима у округу и срезу главни су задаци:

1., да се старају о одржању јавног реда и опште личне и имовне безбедности у округу и срезу, и о вршењу послова, који су им стављени у дужност овим или другим којим законом;

2., да мотре, да самоуправне власти у округу, срезу и општини раде у границама закона;

3., да помажу самоуправним властима у вршењу њихових задатака и суделују с њима у пословима округа, среза и општина по одредбама закона;

4., да према појављеним потребама чине представке Краљеској Влади, шта би се од стране Државе имало и могло учинити у корист округа и срезова административним или законодавним путем.

Члан 7.

Самоуправне власти у округу и срезу имају задатак старати се о чувању и унапређењу интереса, који се тичу само дотичног округа или среза, у колико старање о томе није овим или другим којим законом, узела Држава нарочито на себе

Осим тога, самоуправне власти помажу државне власти у вршењу њихових задатака и суделују с њима у државним пословима, кад год то потреба захте, и у колико то овај или други посебни закони одређују.

Члан 8.

За извршење већих самоуправних задатака и послова, као и за намирење већих потреба, што би изискивало заједницу у раду, могу се две или више општина из једног или разних срезова и округа, два или више срезова из једног или разних округа, или два или више округа удружити стално или привремено. Удружење је привремено, кад је учињено само ради једног нарочитог посла; иначе је удружење стално без обзира на време за које траје.

Члан 9.

Самоуправне власти у округу и срезу и сви њени органи у случајевима преке опасности по личну и имовну безбедност, било од злих људи или од елементарних непогода, или у случајевима заразних болести, или и у другим сличним ванредним приликама, дужни су да безусловно помажу државну власт и њене органе у отклањању и спречавању опасности и зла по упуштвима и наредбама старешина и органа државних власти.

Члан 10.

Сви државни чиновници у округу и срезу морају имати законом прописане квалификације.

Самоуправни органи за поједине струке морају такође имати законом прописане стручне квалификације.

Самоуправни пак органи, за отправаљање општих самоуправних окружних и среских послова, могу бити само пунолетни правни грађани

II. Државне управне власти у округу и срезу.

1. Окружни начелник.

Члан 11.

На челу државних управних власти у округу стоји окружни начелник.

Окружни начелник је највиши политички представник Краљевске Владе у округу, и као такав стоји под непосредним надзором Министра унутрашњих дела.

Он је поглавито надзорна власт свију управних државних власти, органа и установа у округу и срезовима свога округа и општинских власти и органа у окружној вароши; и стоји у непосредној службеној вези и са свима другим министрима, шаље им извештаје и чини представке и предлоге сваком по његовој струци и прима од њих наредбе и упутства.

Он врши и све оне управне послове у округу, који премашају делокруг државних власти по срезовима.

Он је властан у границама закона преиначавати, мењати и обустављати опште наредбе среских државних власти;

Он је властан у границама закона издавати опште наредбе, које се односе на политичке и управне послове свију срезова свога округа.

Он решава по жалбама противу решења управних среских власти — према одредбама специјалних закона.

Он је властан, кад год се поквари на окружном или среском друму какав мост, пропуст или у опште прелаз, или део друма, да саобраћају грози опасност, па одбор окружни ово одмах не отклони или то не учини на први захтев окружног начелника у року од два дана, — свршити те послове сам непосредно или преко среског начелника из средстава округа односно среза, а у границама тачке 11. чл. 108. овога закона, при-

државајући се закона о грађењу јавних сувоzemних путева.

Члан 12.

Окружни начелник стара се да у његовом округу буде увек ред, да је сваком грађанину у округу потпуно ујемчена лична и имовна безбедност, отклањајући својим брзим и енергичним мерама и наредбама све оно што би томе могло сметати.

Он се стара о тачном вршењу земаљских закона и законских наредба државних власти.

Окружни начелник издаје наредбе и упутства среским начелницима свога округа, и прима извештаје, представке и предлоге од њих, а, по потреби, стоји у вези и преписци с окружним и среским начелницима и других округа, као и са осталим грађанским и војним властима. Кад потреба буде захтевала и он и срески начелници могу прелазити и у суседне округе, односно срезове. У том случају, ако одлазак траје дуже од једног дана, окружни начелник дужан је извести о томе Министра унутрашњих дела, а срески начелници свога окружног начелника.

Члан 13.

Окружни начелник суделује у свима радњама окружних самоуправних власти.

У име Краљевске Владе он отвара и затвара седнице окружне скупштине.

По решењу Владе или на образложену представку окружног одбора, он сазива окружну скупштину у ванредне сазиве.

Он се стара о извршењу одлука окружне скупштине и окружног одбора, у колико су оне основане на законима земаљским.

Он настојава да се чувају и унапређују материјални, просветни, здравствени, економски, културни и други интереси округа, коме је на

челу, у ком циљу чини представке и предлоге окружној скупштини и окружном одбору и предузима све потребне законе мере код надлежних државних и самоуправних власти да се одлуке окружне скупштине и окружног одбора у томе погледу и у дело приведу.

Члан 14.

Као надзорна власт над радњом окружних самоуправних власти окружни начелник може присуствовати свакој седници окружне скупштине и има права обуставити од извршења сваку одлуку њену, која би била противна Уставу или ком позитивном закону.

О свакој таквој одлуци окружни начелник у року од два дана извештава надлежног Министра, који у року од пет дана, откад извештај с одлуком од окружног начелника прими, или одобрава одлуку окружне скупштине, или цео предмет шаље Државном Савету на решење.

Ако за двадесет дана од дана кад је окружна скупштина одлуку донела, не буде њој или окружном одбору саопштено, да је Државни Савет одлуку окружне скупштине поништио, одлука је скупштине извршена и окружни начелник заједно с окружним одбором имају се старати о њеном извршењу.

Члан 15.

У случајевима члана 9. окружни начелник биће властац, ако буде потребно, да сазове ванредну окружну скупштину, а уз то, према потреби, да нареди и да се једна или више средњих скупштине сазову у ванредан сазив, и да у договору с њима решава о потребним мерама за сузбијање и отклањање појављеног зла и опасности које би биле у изгледу.

Одлуку окружне скупштине о предузетим ванредним мерама окружни начелник с окруж-

ним одбором извршује одмах чим за то добије одобрење од Министра унутрашњих дела, који даје одобрење за то окружном начелнику по решењу Министарског Савета.

Члан 16.

Органи, помоћу којих окружни начелник врши своје дужности, јесу:

1., стручни чиновници из разних грана државне управе, који се Краљевим указом на предлог појединих министара постављају, као референти окружном начелнику; и,

2., окружни одбор са свима самоуправним органима.

Члан 17.

У сваком округу при канцеларији окружног начелника морају бити најмање ова два стручна референта: санитарски и технички.

Члан 18.

У недостатку од Министара постављених референата при канцеларији окружног начелника, он се служи самоуправним стручним органима окружног одбора, који заједно са државнима чине стручан персонал канцеларије окружног начелника.

Члан 19.

Осим државних референата и самоуправних стручних органа постоји у канцеларији окружног начелника и општи персонал за вршење полицијске службе у окружној вароши, преписке и израду, регистрације и експедицију аката. Овај се персонал састоји из једног секретара и потребног броја писара, практиканата и других службеника, и утврђује се сваке године државним и окружним буџетом.

Члан 20.

Кад окружни начелник одсуствује, или кад је ма којим случајем спречен да врши своју дуж-

ност, онда га у дужности заступа његов секретар. Ако и овај одсуствује или је спречен да врши дужност, онда заступника окружном начелнику одређује Министар унутрашњих дела.

Члан 21.

Окружни начелник ради своје послове сам, по усменом споразуму са појединим својим референтима, или по писменим рефератима појединих референата, или и по колегијалном саветовању са свима референтима заједно у седницама, у којима он председава, — према одредбама специјалних закона.

У појединим важнијим питањима он је властан да саслуша и мишљење окружног одбора, или самог или у заједничким седницама са својим референтима.

Члан 22.

Окружни начелник властан је кад год за потребно нађе, и на представку среских, државних и самоуправних власти, да поједине своје референте или самоуправне окружне органе, одређује и упућује на лице места у циљу надзора и извиђаја појединих појављених случајева у срезовима.

По пријему и саслушању извештаја надзорних изасланика, окружни начелник према својој нахођењу предузима потребне мере, да се примећене неисправности у раду државних среских власти и њихових органа отклоне, опомињући и кажњавајући државне органе, за нетачно и несавесно вршење поверених им послова или за рђаво владање; а поред тога он издаје јасније наредбе, којима се среске власти и органи упућују на боље вршење закона, и доставља поједине случајеве дотичним министрима на њихово административно или законо расправљање.

За примећене неправилности у раду самоуправних органа, окружни начелник чини пред-

ставке окружном одбору, па договорно с њим предузима потребне мере за уклањање недостатака и неисправности, упућујући самоуправне власти на правилан рад, и опомињући и кажњавајући поједине самоуправне чиновнике и органе за њихово нетачно и несавесно вршење послова или за рђаво владање. Дисциплинске казне, које окружни начелник може употребити према самоуправним чиновницима, исте су, које по постојећим законима употребљава према потчињеним државним чиновницима и службеницима.

Члан 23.

Окружни начелник сâм, или у пратњи једног или више својих референата, или и ког чиновника или члана окружног одбора, кад год за потребно нађе, — а најмање двапут годишње, — у пролеће и у јесен, — дужан ће бити да пропутује по округу и обиђе све срезове, и прегледа сва управна државна и самоуправна надлештва и установе.

После сваке такве опште ревизије, он ће поступити по другом и трећем одељку чл. 22.

Осим тога, о нађеном стању ствари заједно са својим примедбама, представкама и предлозима, окружни ће начелник после сваке полугодишње ревизије, подносити извештај Министру Унутрашњих Дела, који ће га саопштавати Министарском Савету.

У својим полугодишњим извештајима окружни начелник има да обухвати и све оно што је посредно или непосредно имало утицаја било на коју год грану државне управе, било на расположење и мишљење народа о јавним приликама и стању округа.

О примећеним особитим појавама у каквој грани државне управе, окружни начелник извештава посебно и дотичног Министра.

О примећеним недостатцима или недовољно подмиреним потребама округа и срезова у самоуправним надлештвима, заводима и установама, окружни начелник саопштава свој извештај и окружном одбору и окружној скупштини, заједно са мишљењем и предлозима, како да се недостатци отклоне, или да се што поправи или боље уреди, и у споразуму с њима предузима мере и настојава да се недостатци отклоне и поправке изврше.

Кад год окружни начелник путује службено по округу, па би се догодио случај става другог § 13. полицијске уредбе, или би се према њему лично, или службеном раду његову, или у опште у његову присуству учинило какво иступно дело које се казни по III части кривичног законика, он има на лицу места власт извиђања и кажњавања по ставу другом §. 4. а. полицијске уредбе.

Члан 24.

Окружни начелник излази у округ или поједине срезове, сâм, или и са појединим референтима, или само шаље поједине референте, кад му то који Министар нареди ради извиђаја и извештаја о појединим питањима и предметима које гране државне управе.

Члан 25.

За окружног начелника, од сада, може се поставити сваки српски грађанин, који испуњава, поред услова опште подобности, такта и часности, и ове услове :

- 1., да ужива сва грађанска права ;
- 2., да има најмање 35 година живота и да није старији од 60 година ;
- 3., да је свршио Велику Школу у Србији или који факултет Университета, овде или на страни;
- 4., да је најмање осам година, по свршеном школовању, по предњој тачци 3., служио, било у

државној, било у окружној, среској или општинској служби, или и у каквој другој јавној служби.

Јавна је служба свака она, која се добија или врши, било постављањем или дозволом од стране државних или самоуправних власти, на начин како то закони прописују.

Члан 26.

Окружни начелник је државни чиновник, који се поставља Краљевим указом, на предлог Министра Унутрашњих Дела, а по саслушању Министарског Савета.

Члан 27.

Окружни начелници по платама деле се на четири класе :

- Окружни начелник прве класе има годишње плате 7000 динара ;
 друге класе 6000 динара ;
 треће класе 5000 динара ; и
 четврте класе 4000 динара.

Члан 28.

Окружни начелник не може бити унапређен у вишу класу, ако није у нижој прослужио најмање четири године.

Унапређење окружног начелника из ниже у вишу класу бива Краљевим указом на предлог Министра Унутрашњих Дела.

Члан 29.

У свему осталом окружни начелник, као државни чиновник, подлежи закону о чиновницима грађанског реда.

Члан 30.

Секретар окружног начелника поставља се Краљевим указом на предлог Министра Унутрашњих Дела. Он има квалификације, ранг и плату среског начелника.

Члан 31.

Сви полицијски писари постављају се Краљевим указом на предлог Министра Унутрашњих Дела.

За писара може бити постављен сваки српски грађанин, који има ове услове:

- 1., да ужива сва грађанска и политичка права;
- 2., да није старији од 50 година;
- 3., да је свршио најмање четири разреда гимназије.

По плати сви писари полицијски деле се на три класе:

писар прве класе има годишње плате 1700 динара;

друге класе 1500 динара; и,

треће класе 1200 динара.

Писар се не може унапредити из ниже у вишу класу, док није у нижој класи провео најмање три године.

Члан 32.

Остале службенике и практиканте, као и канцеларијске и спољне служитеље и стражаре (оружане чуваре) при канцеларији окружног и среског начелника, поставља и плате им одређује сâм окружни начелник.

2. Срески начелник.

Члан 33.

Срески начелници су непосредни вршиоци полицијске и опште управне власти у срезовима и стоје под врховним надзором Министра Унутрашњих Дела.

Они су прва претпостављена и непосредна надзорна власт над општинским, полицијским и управним властима и органима.

Они су власни да у границама закона преиначавају и обустављају наредбе нижих полициј-

ских власти, као и одлуке општинских управних власти у колико то закони дозвољавају.

Они су власни у границама закона издавати опште наредбе, које се тичу полиције и општих управних послова за цео срез.

Они решавају по жалбама противу наредаба и решења општинских полицијских власти, — према одредбама специјалних закона.

Члан 34.

Срески начелници, као вршиоци полицијске и опште управне власти у срезовима, стоје под непосредним надзором и управом окружног начелника. Пословна веза између среских начелника и појединих министарстава, из којих потичу наредбе, предлози и налози за извршење појединих послова у округу, редовно бива преко окружног начелника, коме они непосредно шиљу извештаје о извршеним пословима и налозима. Само у хитним случајима и хитним пословима може да буде и непосредна веза између појединог Министарства и среског начелника, о чему овај накнадно извештава и свог окружног начелника.

Члан 35.

Делокруг среских начелника одређен је посебним законима, и они отправљају своје дужности по прописима тих закона. Према томе у њихов делокруг спада све оно што је одређено и прописано ранијим уредбама и законима, у колико се то не коси с Уставом и овим законом.

Члан 36.

Осим полицијске и опште управне власти, на челу које стоји срески начелник, према потреби централне државне управе, у срезовима се посебним законима установљавају и друге стручне управне власти, надлежности и установе, као: финансијске, просветне, привредне, санитетске и

друге, које су више или мање независне од среског начелника али чију сарадњу у вршењу својих задатака срески начелник властан је у свако доба затражити и добити је као год и он што ће бити дужан њима указати своју помоћ и сарадњу, кад год се ова од њега буде затражила. Но према приликама, целисходности и практичној потреби ове власти и стручна надлежства, заводи и установе могу бити једне за два или више суседних срезова, једног округа.

Члан 37.

У вршењу полицијске власти и општих управних дужности у срезу, срески начелник има своје помоћнике у потребном броју среских писара, који се постављају Краљевим указом, на предлог Министра Унутрашњих Дела.

Осим тога, ради бољег и потпунијег вршења полицијске службе, при канцеларији среског начелника постоји један санитарски, а по могућству и један технички чиновник, као стручни референти и саветодавци, а по потреби и вршиоци наредба среског начелника. Ови се референти постављају Краљевим указом, на предлог Министра Унутрашњих Дела само у том случају, ако у срезу још нису установљена таква стручна надлежства (чл. 36.) или од надлежних Министара нису већ постављени такви стручни чиновници, или нема ни самоуправних таквих стручних чиновника у срезу. Иначе срески начелник употребљава за референте чиновнике из стручних среских надлежстава, или се служи самоуправним стручним чиновницима.

Члан 38.

Осим тога у канцеларији среског начелника има потребан број и других службеника и практиканта за вршење преписке, регистратуре и експедиције аката, која излазе из канцела-

рије среског начелника. Бројно стање овог персонала утврђује се сваке године државним и среским буџетом.

Тако исто државним и среским буџетом сваке године утврђује се потребан број канцеларијских и других спољних служитеља, наоружаних чувара и жандарма код сваког среског начелника.

Члан 39.

Срески начелник сазива, отвара и затвара среску скупштину.

Он присуствује седницама среског одбора и заједно с њим чини представке и спрема предлоге за среску скупштину, и помоћу државних и самоуправних среских чиновника и органа извршује одлуке како среске тако и окружне скупштине.

Члан 40.

Срески начелник има права обуставити од извршења сваку одлуку среске скупштине, за коју нађе да је противна Уставу или ком позитивном закону и онда спроводи предмет окружном начелнику, у року од три дана, који поступа у свему, како је прописано у другом и трећем одељку члана 14. за обуставе одлука окружне скупштине.

Члан 41.

У вршењу своје полицијске службе срески начелник издаје полицијске наредбе како за цео срез, тако и за поједина места, у колико нису већ издате од месних полицијских власти као и за поједине појављене случајеве у срезу.

Те полицијске наредбе обухватају све што има за циљ:

- 1., личну и имовну безбедност;
- 2., ред, сигурност и лакоћу саобраћаја по јавним путевима, улицама, пијацама, мостовима и водама;

3., ред на трговима у варошима и јавну продају животних намирница за јело и пиће;

4., ред и поредак приликом скупљања људи на једном месту, као: на вашарима, саборима, јавним свечаностима и т. д.;

5., вођење рачуна о странцима и њихово задржавање у појединим местима;

6., надзор над механама, кафанама, гостионицама, ашченицама и другим местима за справљање и продавање јела, вина, пива и другог разног пића;

7., одржавање здравља међу становницима и домаћом стоком;

8., мере за предупредбе пожара при подизању зграда;

9., мере да се предупредбе по друштво штетне радње, предузећа, појаве и догађаји, као и вођење надзора и тачне примене казне осуђених на полицијски надзор;

10., чување поља, ливада, пашњака, шума и шумских садова, винограда и т. д.; и,

11., све друго што би било у особитом интересу становника, било целог среза, било појединих делова његових.

За непокорвање овим наредбама од стране појединаца, полицијске власти ће применити казне из другог одељка §-а 326. казненог законика.

Члан 42.

Све опште наредбе као и посебне од особитог значаја, срески начелник одмах саопштава у верном препису окружном начелнику.

Члан 43.

Срески начелник је дужан, кад год службени посао то захте, излазити у срез или сам или изашиљати своје писаре, а по потреби и стручне чиновнике, било државне или самоуправне, којих има при својој канцеларији.

Али у вршењу свога полицијског делокруга и надзора над месним управним властима, срески начелник је дужан да редовно сваког месеца једанпут изврши полицијску ревизију у целом срезу. У том циљу он сваког месеца одређује по једног среског писара, који има да обиђе све општине у срезу и да се увери о вршењу полицијских наредба по свима тачкама из чл. 41. а поглавито о томе какво је стање у срезу у погледу јавне безбедности и здравствености.

Срески писар ће том приликом у свакој општини изискати и примити од председника или ког члана општинског суда усмени или писмени извештај о стању у општини и околини у погледу јавног реда и личне и имовне безбедности и о другим појавама у општини и околини, па ће том приликом или сам појављене случајеве расправити, или ће дати општинском председнику или суду упуства како ће их расправити.

Приликом ових месечних ревизија срески писар ће прибележити примећене појаве и у другим струкама државне управе, као и код самоуправних завода, установа и органа.

У целој овој пословној ревизији срески писар ће водити кратку белешку о свему урађеном и примећеном, и, при повратку у среску канцеларију, усмено известити среског начелника и предати му белешку са својим потписом.

По примљеном извештају срески начелник за извесне случајеве и појаве, ако за потребно нађе, предузима сходне мере и издаје потребна наређења. Противу неисправних потчињених власти и органа предузима законе мере, опомињући их и кажњавајући поједине органе за нетачно или несавесно вршење поверених им послова, или за рђаво владање.

О примећеним појавама и неисправностима у другим струкама, извештава укратко и дотично надлештво.

Неисправности у самоуправном делокругу среских надлештава, установа, завода и органа износи пред срески одбор и у договору с њим предузима мере да се оне отклоне, и, ако је потребно, криве органе опомиње и казни за њихово нетачно и несавесно вршење дужности или за рђаво владање.

За самоуправне чиновнике и службенике, срески начелник примењује исте дисциплинске казне, које су законима прописане за државне чиновнике.

Члан 44.

На свршетку сваког месеца, а најдаље до 5. наступајућег месеца, срески начелник ће спремити и послати окружном начелнику кратак извештај о свакој месечној пословној ревизији са својим мишљењем за важније појаве и случаје, као и какве је мере у ком случају предузимао и с каквим успехом.

О особито важним и изненадним случајевима и појавама, срески начелник извештава непосредно и Министра Унутрашњих Дела.

Члан 45.

Свака три месеца срески начелник биће дужан, сам или у пратњи једног среског писара или ког среског државног или самоуправног стручног чиновника или и ког члана среског одбора, да обиђе све општине свога среза, и прегледа њихове канцеларије и рад у њима, касе и рачунске књиге, и црквене протоколе: рођењих, венчаних и умрлих, као и све среске самоуправне установе и заводе и стање у њима.

Односно примећених неисправности при овоме прегледу поступиће по одељцима: седмом, осмом и деветом члана 43.

О свакој тромесечној ревизији по срезу срески начелник најдаље за петнаест дана под-

носи опширан извештај окружном начелнику, и у њему излаже и своје мишљење о поправкама и реформама, ако какве у срезу треба учинити, поткрепљујући то своје мишљење и мишљењима стручних чиновника.

Члан 46.

Срески начелници истог или и разних округа стоје међу собом у службеној преписци по словима њиховог законског делокруга.

Члан 47.

Ближа правила и поступак за вршење дужности окружних и среских начелника, а тако исто и правилник о постављању службеника, практиканата и канцеларијских служитеља и оружаних чувара прописују се на основу закона Краљевим указом, на предлог Министра Унутрашњих Дела, а по саслушању Министарског Савета.

Члан 48.

За среског начелника може се поставити сваки српски грађанин, који има поред погодаба опште подобности, такта и часности, још и ове услове:

- 1., да ужива сва грађанска и политичка права;
- 2., да има најмање тридесет година живота и да није старији од педесет година;
- 3., да је свршио Велику Школу или који факултет Университета у Србији или на страни;
- 4., да је по свршеном школовању по тач. 3. служио најмање пет година, било у државној, окружној, среској, општинској или каквој јавној служби;
- 5., да је свршио гимназију и положио матуру, или да је свршио коју средњу стручну школу (по свршеном четвртном разреду гимназије) и да је после тога био шест година као државни чиновник у административној служби;

6., најпосле за среског начелника могу бити постављени изузетно и они досадашњи полицијски чиновници, који немају услове из тач. 3., 4., и 5., ако су провели најмање шест година у полицијској служби и одликовали се у њој, способношћу, тактом и часношћу.

Члан 49.

Срески начелници постављају се Краљевим указом на предлог Министра Унутрашњих Дела.

Они се деле по платама на три класе:

Срески начелник прве класе има годишње плате 3000 динара;

друге класе 2700 динара;

треће класе 2500 динара.

Срески начелник не може бити унапређен у вишу класу ако није у нижој одслужио најмање три године.

III. Самоуправне власти у округу и срезу.

1. Самоуправни округ и срез.

Члан 50.

У чисто самоуправном погледу сваки округ, са свима срезовима и општинама у његовим територијалним границама, а тако исто и сваки срез са свима својим општинама, чини једну заједницу у циљу старања о заједничким задацима и интересима и као такав, сваки округ, односно сваки срез, пред законима представља моралну и правну личност.

Циљ, дужност и задатак ове заједнице јесте, да се уједињеном моралном и материјалном снагом свију становника једног округа, односно среза, подижу и гаје све оне установе и предузимају и врше сви они радови, који се клоне на културно унапређење и материјално благостање округа, односно среза и његових становника.

Члан 51.

Задачи самоуправног округа и среза ови су:

1., грађење и одржавање окружних, односно среских зграда, мостова, путева, железница, канала и других грађевина, као и подизање и одржавање у опште свију савремених саобраћајних средстава;

2., старање о томе, да се народ у време неродице сачува од глади;

3., суделовање у материјалном погледу око старања за народно образовање, народно здравље и подизање и одржавање: школа, болница, апсана и у опште подизање свију напреднијих уређења, завода и установа;

4., старање о сиротињи и о добротворним окружним, односно среским заводима;

5., завођење и одржавање установа и завода за узајамно помагање и штедњу и старање за осигурање живота, имања и усева;

6., старање о разитку и унапређењу народне привреде: земљорадње, трговине и радности у округу. Овамо спада поглавито установљавање и одржавање средњих стручних привредних школа, набављање земљорадничких справа и машина, као и подизање и одржавање шума и припремање изложба од месних производа;

7., суделовање у предузимању претходних мера противу појаве сточних зараза као и зачување усева и сточне хране;

8., регулисање потока и река у циљу отклањања опасности од поплава или исушивања мочари и бара, као и у циљу отклањања штетних последица по здравље околног становништва;

9., подизање и одржавање бања и летовишта;

10., одржавање скела и сигурних прелаза преко небродних река;

11., старање о томе, како да се одговори што боље потребама, које на основу закона захтевају од округа, односно среза, грађанске и војне власти;

12., одређивање, прикупљање, расходовање окружних, односно среских приреза, ради подмирења окружних и среских потреба;

13., руковање имањем и приходима округа, односно среза. Овамо спада куповање, продавање, размењивање и задуживање имања, као и позајмљивање капитала и закључивање зајмова и уговора, примање обавеза и вођење грађанских спорова. Ово све бива по општим грађанским законима;

14., удруживање са суседним окрузима, односно срезovima, за остварење задатака, који премашају оквир и моћ појединог округа, односно среза, (чл. 8.);

15., у задатак и делокруг самоуправног округа, односно среза, спада и све оно што му се посебним законима у дужност стави;

16., све оно што окружна, односно среска скупштина нађе и реши да треба у интересу округа, односно среза, предузети, установити и остварити у округу, односно срезу, а што не би било противно ком позитивном закону.

Члан 52.

У самоуправни делокруг округа спада вршење оних задатака, који премашају моћ и оквир појединих срезова, а од интереса, значаја и важности су за цео округ.

Члан 53.

У самоуправни делокруг среза спада вршење оних задатака, који су од нарочитог интереса само за дотични срез и не излазе из његовог оквира.

Члан 54.

За извођење задатака самоуправног делокруга по окрузима и срезovima, постоје нарочита самоуправна тела и власти, и то: у округу, *окружна скупштина и окружни одбор*, а у срезу *среска скупштина и срески одбор*.

Окружна, односно среска скупштина, уређује и решава о пословима целог округа, односно среза, и води општи надзор и контролу над вршењем послова. А окружни, односно срески одбор, извршује решења и наредбе окружне, односно среске скупштине и непосредно управља пословима округа односно среза.

2. Окружна скупштина.

а) Састав окружне скупштине и избори окружних посланика.

Члан 55.

Окружну скупштину састављају окружни посланици, који се бирају засебно по срезovima на општинским зборовима и у варошима, које су именоване у чл. 81. Устава.

Члан 56.

У срезу на сваких 1500 пореских глава бира се по један посланик за окружну скупштину.

Ако је вишак пореских глава у срезу већи од 1000, онда се бира још један посланик за тај срез.

Вароши именоване у члану 81. Устава, бирају свака онолико посланика, колико и за Народну Скупштину.

Члан 57.

Колики ће број посланика за окружну скупштину бити биран у свакој изборној јединици, утврђује првостепени суд у окружној вароши дотичног округа, одмах чим изађе Краљев указ,

којим се наређују општи избори за окружну скупштину.

Одмах после Краљевог указа окружна благајна дужна је послати сваком првостепеном суду број пореских глава за све срезове дотичног судског округа. Према броју пореских глава за сваки срез утврдиће се број посланика, који се има бирати.

Утврђени број посланика за сваки срез и сваку варош и варошицу првостепени ће суд одмах објавити у службеном окружном листу, или где овога нема у службеним „Српским Новинама.“

Члан 58.

За окружног посланика може бити изабран сваки српски грађанин, који је стално настањен у срезу, за који се бира, или у вароши која засебно бира, (чл. 56.), а који је навршио тридесет година и има све друге услове, који се траже за кметове и одборнике.

Члан 59.

Срески изборни скуп састављају сви српски грађани (чл. 163. Устава), свију сеоских општина једног среза, као и општина вароши, изузев општине оних вароши, које по чл. 81. Устава, бирају посланике за Народну Скупштину.

Члан 60.

Кад првостепени суд објави број посланика за сваки срез, сваки општински суд дотичних срезова послаће одмах, а најдоцније на 15 дана пре дана избора првостепеном суду, оверени списак свију правних гласача своје општине.

Члан 61.

Избор посланика за окружну скупштину врши се кандидатским листама за сваки срез засебно. Ова листа подноси се првостепеном

суду на потврду, на десет дана пре избора. На њој је изложено: име, презиме и место становања кандидата онолико на броју, колико се за дотични срез бира. Ову листу потписаће најмање 50 правних гласача, а првостепеном суду предати два предлагача, на коју ће им суд дати реверс. Поред листе приложиће се писмен пристанак дотичног кандидата. Кад се суд увери према списку гласача дотичног среза, да су предлагачи на листи потписани, ушли у гласачки списак, — он листу потврђује и потврђену шаље свима општинама у срезу, у препису овереном. Листа, коју суд не потврди, сматра се да је одбачена и решење које суд о том донесе, извршено је.

Члан 62.

Бирачки одбор за избор окружних посланика саставља се по закону о општинама. Он врши избор у свему онако, како је то прописано у закону о општинама за избор општинских часника.

После свршеног избора председник бирачког одбора, у року од 24 сата, послаће сва изборна акта среском бирачком одбору.

Члан 63.

Срески главни бирачки одбор, као и главни бирачки одбор за вароши означене у чл. 81. Устава, састављају: председник одбора, кога првостепени суд одреди од судских чиновника оног првостепеног суда, коме срез припада; и два члана: председник месне општине и један одборник, кога одбор одреди. Али ако се среска канцеларија налази у варошима означеним у чл. 81. Устава, онда ће се два члана бирачког одбора узети из најближе општине тог среза, коју првостепени суд одреди.

Члан 64.

За изабране окружне посланике објавиће се кандидати оне листе која добије највећи број гласова. У случају да две или више кандидатских листа добију једнак број гласова, бирачки одбор одмах одредиће коцком, која ће од њих бити изабрана, о чему ће саставити протокол, који ће цео бирачки одбор потписати.

Изабраним окружним посланицима издаће се одмах пуномоћства, која потписују: председник и чланови бирачког одбора. Сва изборна акта послаће бирачки одбор окружној скупштини на три дана пре њеног састанка.

Члан 65.

Председници главних бирачких одбора у изборним срезозима добијају подвознину и дневницу из окружног буџета.

Члан 66.

У окружним варошима и варошима које по чл. 81. Устава, бирају за себе народне посланике, избор се врши у свему као што је законом о општинама одређено за изборе општинских часника.

Члан 67.

Пуномоћство које главни бирачки одбори дају изабраним окружним посланицима има да гласи:

Пуномоћство.

На основу чл.... (за срезове) — односно члана.... (за вароши) закона о уређењу округа и срезова, бирачки одбор среза Н. Н. — на изборном збору вароши Н. Н. прогласио је г. Н. Н., из Н. Н. за окружног посланика округа Н. Н. за четворогодишњу скупштинску периоду у годинама . . .

За законито уверење о овом избору, бирачки одбор среза Н. Н. — на изборном збору вароши Н. Н. издаје г. Н. Н. ово пуномоћство.

Датум.
Место.

Председник
бирачког одбора,
Н. Н.

Чланови:
Н. Н.
Н. Н.

Члан 68.

Окружни посланици бирају се на четири године.

Општи избори за целу земљу врше се за сваку четворогодишњу периоду, прве недеље месеца августа.

Ако се за време трајања четворогодишње периоде упразни посланичко место у окружној скупштини, окружна скупштина решиће: хоће ли се вршити накнадни избори. Овај избор по одлуци окружне скупштине наређује окружни начелник.

Пуномоћство накнадно изабраног окружног посланика, траје до краја четворогодишње периоде.

Члан 69.

Жалба на избор чланова окружне скупштине подноси се непосредно Државном Савету, у року од пет дана. Решење Државног Савета о избору извршно је.

Члан 70.

Окружна скупштина у сваком округу састаје се у окружном месту редовно једанпут годишње, и то 20. септембра.

Редовни годишњи сазив окружне скупштине наређује се Краљевим указом на предлог Министра Унутрашњих Дела и траје највише 10 дана.

Продужење редовног сазива по одлуци окружне скупштине, може бити још само за пет дана.

Члан 71.

Окружни начелник може сазвати окружну скупштину и у ванредан сазив, (чл. 13. одељак трећи и чл. 15. одељак први).

Окружна скупштина сазвана у ванредни сазив може решавати само о предмету ради којег је сазвана. Њене седнице не могу трајати тада више од пет дана.

Ако потреба захте да се све окружне скупштине у целој земљи позову у ванредан сазив, онда то бива само Краљевим указом на предлог Министра Унутрашњих Дела!

Члан 72.

Осим сазива Краљевим указом, који се објављује у службеним „Српским Новинама“ и у службеном окружном листу, ако га има, (други одељак чл. 70. и трећи одељак чл. 71.), и позива окружног начелника, који се објављује у службеном окружном листу, а ако овога нема, у службеним „Српским Новинама“, (трећи одељак чл. 13., чл. 15. и први одељак чл. 71.), окружни начелник дужан је позвати и нарочитим писмом, било у редован или ванредан сазив окружне скупштине, сваког посланика појединце.

Члан 73.

Окружна скупштина има свој печат са грбом Краљевине Србије и у наоколо натписом: „Краљевина Србија. Скупштина округа Н. Н.“. По обиму овај печат је мањи од печата Народне Скупштине. Кад је скупштина на окупу, печат чува председник скупштине, а кад ова није на окупу, печат чува окружни деловођа.

б.) Пословни ред окружне скупштине.

Члан 74.

Окружна скупштина може пуноважно решавати кад је њеној седници присутна половина и један више од целокупног броја посланика дотичног округа.

За пуноважни закључак потребна је већина гласова присутних посланика.

У случају равне поделе гласова, предлог, који је био предмет гласања, сматра се да је одбачен.

Члан 75.

На дан у који је сазвана окружна скупштина, дужни су сви посланици састати се у 8 часова пре подне, у сали одређеној за скупштинске састанке у окружном месту, и одмах председничко место заузима привремено најстарији по годинама посланик, који узима за привремене секретаре двоцу између млађих присутних посланика.

Привремени председник позива окружне посланике да положи своја пуномоћства на председнички стб, и привремени секретари, према предатим пуномоћствима, састављају одмах списак свију присутних посланика.

Окружна скупштина бира из своје средине три члана верификационог одбора за преглед посланичких пуномоћја, који на основу изборних акта прегледају пуномоћства и подносе писмен извештај скупштини о правилности избора изабраних посланика. Окружна скупштина решава о правилности избора, али без учешћа посланика, чији је избор верификациони одбор у извештају огласио за неправилан; а за десет дана наређује нов избор на место оног посланика, чији је избор уништен као неправилан.

Ако се по извршеној прозивци види, да према чл. 80. има у седници довољан број посла-

ника, којима су избори оглашени за правилне, приступа се полагању заклетве, која гласи:

„Ја Н. Н. заклињем се јединим Богом и свим што ми је по закону најсветије и на свету најмилије, да ћу свагда бити веран Краљу српском Петру I., да ћу верно чувати Устав и законе земаљске, и да ћу савесно заступати интересе округа, чији сам посланик. И како ово испунио, тако ми Бог помогао и овога и онога света“.

Члан 76.

По положеној заклетви приступа се одмах избору председништва окружне скупштине.

Оно се састоји из председника, подпредседника и три секретара.

Овај се избор врши тајним гласањем, и то, прво се бира председник и подпредседник једном листом, па онда три секретара другом листом.

За изабраног сматра се онај, који добије више од половине гласова свију присутних посланика. Ако се ова већина не добије на првом гласању, онда се приступа ужем избору између двоструког броја кандидата, који су при првом гласању добили највећи број гласова, и тада је изабран онај, који добије највише гласова. При једнакој подели гласова решава коцка.

Овако састављено председништво окружне скупштине остаје и за све ванредне сазиве, којих буде било до идућег редовног сазива, и до избора новог председништва.

Члан 77.

Чим се изврши избор председништва и на тај начин окружна скупштина буде конституисана, окружни начелник, који је ту од почетка састанка присутан, отвара седнице окружне скупштине читањем акта, у коме се излаже целокупно стање округа и његових послова и установа и

набрајају се предлози, који ће се окружној скупштини у томе сазиву изнети на решење.

Тиме се завршује први састанак окружне скупштине.

Члан 78.

На другом састанку, који се држи истог дана после подне, окружна скупштина ће избрати два одбора, и то:

први одбор за буџет и све финансијске предмете; и,

други одбор за оцену и испитивање предлога, који се у окружној скупштини појаве поднесени од једног или више посланика. Овоме се одбору упућују и молбе и жалбе које долазе окружној скупштини.

Сваки од ових одбора састоји се из три до пет чланова, које окружна скупштина бира тајним гласањем и једном листом. И за ове изборе вреди оно, што је казано у четвртом одељку члана 76..

Према потреби окружна скупштина може за поједине важније предмете бирати и нарочите одборе.

Сваки одбор бира између својих чланова једнога за председника, који је уједно и известилац одбора пред скупштином.

На истом састанку првом одбору подноси се окружни буџет, завршни рачуни за прошлу годину и други финансијски предлози које окружни одбор буде спремио.

Члан 79.

Предлози, које окружни начелник подноси окружној скупштини, а тако исто и они, које је окружни одбор проучио, израдио, и за решавање у окружној скупштини спремио, ако нису финансијске природе, не иду претходно ни једном скупштинском одбору, већ се стављају одмах за идући састанак на дневни ред. Само се о

таквим предлозима води претрес и гласа у начелу и појединоствима, и доноси дефинитивна одлука.

Предлози, пак, које у окружној скупштини подносе посланици појединце, или више њих заједно, упућују се претходно на оцену другом или нарочитом одбору, који одмах у идућој седници окружне скупштине подноси своје мишљење о њима у томе, да ли их ваља у начелу усвојити, или не. И окружна скупштина о сваком таквом предлогу доноси своју одлуку само у начелу. Ако скупштина такав предлог у начелу усвоји, упућује га окружном одбору да га проучи и изради и идућем сазиву поднесе на претрес и дефинитивну одлуку.

Известилац пред окружном скупштином за предлоге, који долазе од окружног начелника, или окружног одбора, биће или окружни деловођа, или који стручни референт, био он државни, или самоуправни стручни чиновник. А за буџет и предлоге финансијске природе, који увек пролазе кроз први одбор, биће поред поменутих, као други известилац и председник првог одбора.

За посланичке предлоге известилац је председник одбора, који је предлог ценио.

Члан 80.

У седницама окружне скупштине имају права присуствовати: окружни начелник, окружни деловођа и сви стручни референти били они државни или самоуправни чиновници. Они имају такође права учествовати у претресу говорима, као и окружни посланици, само при решавању немају право гласа.

Члан 81.

Седнице су окружне скупштине јавне. Али се оне претварају у тајне кад то захте или окружни начелник, или председник скупштине, или пет окружних посланика. У последња два

случаја скупштина ће решити, хоће ли седница остати тајна или не.

Члан 82.

Дефинитивне одлуке [о предлозима, који се решавају у окружној скупштини, доносе се гласањем, и то:

Прво се гласа поименично о предлогу у начелу.

За тим се при претресу у појединоствима о свакој појединости гласа седењем и устајањем. Но и овде се гласа поименце, ако пет посланика затраже да се о којој појединости гласа поименично.

Најпосле по свршеном претресу у појединоствима, гласа се опет поименично о целокупном предлогу, чиме је предлог дефинитивно примљен.

Члан 83.

Одбори окружне скупштине власни су да у своје седнице позову окружног начелника или окружног деловођу или ма ког стручног окружног чиновника ради потребних објашњења и саветовања, и ови су дужни позиву се одазвати.

Члан 84.

Чим који предлог у окружној скупштини буде усвојен, одмах ће се доставити на даљи рад окружном одбору преко окружног начелника, који ће све одлуке скупштинске, за које би по овоме или другом ком посебном закону, требало још и одобрење или ма какво друго учешће државне власти, те да се одлука скупштинска у дело приведе, спровести као хитне дотичним државним надлештвима, или преко надлежног Министра за Народну Скупштину.

Члан 85.

Молбе и жалбе могу се само писмено окружној скупштини подносити. Скупштина не може жалитеље и молитеље лично примати.

За које молбе или жалбе одбор окружне скупштине нађе да је надлежна државна власт послаће их окружном начелнику. За које, пак, нађе да припадају надлежности окружне скупштине и да заслужују њено призрење, одбор ће их својим извештајем поднети окружној скупштини на решење. Одлука одбора или скупштине достављаће се интересованом лицу преко окружног одбора.

Члан 86.

Право и дужност одржања реда у окружној скупштини припада њеном председнику.

Нико оружан не сме ући у дворану окружне скупштине осим лица, која по дужности оружје носе, а у скупштину долазе по скупштинском послу и са знањем и одобрењем њеног председника.

Члан 87.

Дисциплинске казне, којима се могу казнити окружни посланици, ове су:

- 1., опомена на ред;
- 2., одузимање речи;
- 3., одузимање дневнице од један — пет дана;
- 4., привремено искључење највише од три седнице с губитком дневнице за те дане.

Прве две казне изриче сам председник, а последње две окружна скупштина на предлог председника или пет посланика.

Члан 88.

Окружни посланици, који нису из места где се држи окружна скупштина, добијају из окружног буџета, а по одлуци окружне скупштине, на име накнаде трошкова по 5 динара на дан за време бављења на скупштини и за још два дана на име доласка и одласка.

Члан 89.

Окружни посланик представља цео округ, а не само срез, који га је изабрао. Он не може примати заповедних и обавезних упуштава од својих бирача.

Члан 90.

Ближе одредбе о пословном реду у окружној скупштини прописују се Краљевим указом на предлог Министра унутрашњих дела, а по решењу Министарског Савета и одобрењу Државног Савета.

в.) Послови окружне скупштине.

Члан 91.

Окружна је скупштина представник округа и води старање о његовим интересима.

Члан 92.

Окружна скупштина решава о свима потребама округа и по свима предметима, који се одnose на самоуправне задатке округа изложене у члану 51. овог закона. Тога ради она на својим састанцима претреса и доноси одлуке о свима предлозима, које јој по овим предметима поднесу: окружни начелник, или окружни одбор, или који члан окружне скупштине.

Члан 93.

Окружна је скупштина власна да у границама закона прописује и издаје ближе уредбе и правила за отправљање самоуправних послова свога округа, у колико то није законом регулисано.

Тако исто окружна скупштина прописује уредбе и правилнике за поједине особите установе свога округа.

Члан 94.

Поједине окружне скупштине утврђују међусобним договором уредбу и поступак за заједничке послове дотичних округа, кад се ови у смислу члана 6. и тач. 14. члана 51. овог закона, стално или привремено удруже.

Члан 95.

Окружна скупштина даје мишљење о законским предлозима који се тичу округа, а које јој за то упути Краљевска Влада, као и уопште о свима другим предметима, за које јој Краљевска Влада мишљење затражи.

Члан 96.

Окружна скупштина бира:

- 1., из своје средине чланове за окружни одбор и њихове заменике;
- 2., окружног деловођу, (чл. 123.);
- 3., потребне стручне чиновнике за округ између пријављених кандидата. Сваки избор стручног чиновника у погледу његове квалификације подлежи оцени и одобрењу надлежног Министра; и,
- 4., управнике за важније посебне установе округа између пријављених кандидата.

Члан 97.

Окружна скупштина решава о приходима и расходима округа и увек одобрава буџет за идућу годину, и утврђује распоред дужности и обавеза у натури на грађане округа.

Члан 98.

Окружна скупштина решава како ће се дужности и обавезе око грађења и одржавања зграда, путова, мостова, скела и других окружних грађевина распоредити на поједине срезове и општине.

Члан 99.

Даље, окружна скупштина решава:

- 1., о куповини, продаји и размени непокретних имања окружних и одобрава ову куповину, продају и размену;
- 2., на што ће се и како ће се употребити окружни капитал;
- 3., о установљавању нових окружних звања и чиновника, и о распоређивању њиховом по срезовима;
- 4., о образовању сталних фондова за разне окружне потребе;
- 5., како ће се употребити покретна и непокретна имаовина округа, и прописује услове за давање окружног имања под закуп;
- 6., закључивање зајмова и примање јемства за рачун и у име округа;
- 7., о уређењу рачуноводства и благајништва; и
- 8., по жалбама и представкама противу окружног одбора.

Члан 100.

Окружна скупштина прегледа и одобрава завршни рачун окружних примања и давања за прошлу годину.

Она решава:

- 1., о примању или одбијању завештања или поклона округу;
- 2., о осигурању окружних зграда од пожара;
3. ако треба коме срезу или којој општини учинити какву и колику помоћ из окружних средстава;
- 4., решава и прописује уредбе о опште корисним и добротворним заводима и распоређује на срезове и општине помоћ, коју треба да дају на сиротињу.

Члан 101.

Поједине окружне скупштине могу стајати међусобно у непосредној вези по пословима њи-

ховог самоуправног делокруга. С другим пак властима, оне опште преко окружног начелника.

Члан 102.

Сва решења и протоколи рада окружне скупштине, као и расписи и наредбе државних власти, које се тичу округа, штампају се у службеном окружном листу, а где овога још нема, у службеним „Српским Новинама“.

3. Окружни одбор.

Члан 103.

Окружни је одбор ужи и шири.

Ужи окружни одбор састављају: три писмена окружна посланика, које бира окружна скупштина на четири године; а тако исто једног од њих бира за председника тог одбора. Начелник окружни или његов замењеник има права да присуствују седницама овога одбора и да учествује у саветовању; но право решавања нема.

Окружна скупштина у исто време кад бира три члана за ужи окружни одбор, бира и два заменика, који по потреби замењују чланове ужег окружног одбора, који такође морају бити писмени.

Осим тога за шири окружни одбор, окружна скупштина бира за сваки срез по једног члана као среског изасланика и њему заменика између писмених окружних посланика, који су из дотичних срезова.

Ови срески чланови окружног одбора раде редовно као срески изасланици окружног одбора у дотичним среским одборима, и председавају дотичним среским скупштинама с правом гласа, а појављују се као чланови окружног одбора само у седницама ширег окружног одбора, и тада је њихова редовна дужност, да окружном одбору усмено или писмено поднесу кратак извештај о

стању окружних и среских послова и у опште о другим приликама у дотичном срезу.

Члан 104.

Ужи окружни одбор извршује одлуке окружне скупштине, руководи самоуправне послове округа непосредно или преко нарочитих чиновника, и води непрекидан надзор над установама и заводима округа и њиховом особљу.

Члан 105.

Пуноважна је седница ужег окружног одбора кад су у њој присутни сви чланови одбора.

Члан 106.

Седница ширег окружног одбора пуноважна је кад је у њој присутно две трећине целокупног броја чланова окружног одбора, односно њихових заменика. Али увек у њој морају бити окружни начелник, или његов заступник, и окружни деловођа или његов заступник, који имају право саветовања.

Члан 107.

Седнице окружног одбора сазива окружни деловођа или председник одбора или кад су они спречени, њени заменици.

Седнице ужег окружног одбора сазивају се увек кад то послови захтевају. А седнице ширег окружног одбора сазивају се увек на 1—5 дана у три месеца једанпут.

Члан 108.

Дужности су окружног одбора ове:

1., води рачуна о окружним приходима и чини расходе по одобреном буџету;

2., полаже рачун окружној скупштини о извршењу њених одлука, и у опште о целом свом пословању за време последњег сазива окружне скупштине;

3., саставља предлог окружног буџета за идућу годину, као и закључне рачуне о извршењу буџета за прошлу годину, што подноси окружној скупштини са својим извештајем;

4., спрема и подноси окружној скупштини предлоге о потребама округа, и излаже своје мишљење о начинима и средствима за њихово подмирење;

5., води списак о покретној и непокретној имаовини и стара се да се она одржава у добром стању;

6., Поставља и отпушта оне окружне службенике и служитеље, чије постављање и отпуштање окружна скупштина није задржала за себе;

7., расписује конкурсе за пријаву кандидата за окружне чиновнике и службенике;

8., по овлашћењу окружне скупштине опуномоћава окружног деловођу, или узима нарочитог заступника, који ће у име округа да подиже и води код судова спорове да по подигнутим споровима код судова одговара у име округа и у опште да предузима све потребне мере за очување окружних интереса;

9., расписује и држи лицитације за окружне грађевине управљајући се при том према постојећим законским одредбама за то;

10., даје у израду хитне послове и без лицитације, ако њихова вредност не износи више од двеста динара;

11., за оправке на путовима, мостовима и другим окружним грађевинама одобрава сам утрошак до 2000 динара за сваку поједину оправку извршену путем јавне лицитације;

12., у случајевима преке опасности властан је сам одлучити да се утроше потребне суме за спречавање заразних болести међу људима и стоком. Но ово је дужан оправдати на првом било ванредном или редовном сазиву окружне скупштине;

13., проучава, израђује и спрема за решавање у окружној скупштини предлоге, које му је она у прошлом сазиву нарочито за то упутила;

14., води статистику становника и стоке, и прикупља статистичке податке по свима гранама администрације и народне привреде у округу, па те податке сређене објављује за сваку годину у окружном службеном листу, или засебној књизи;

15., даје мишљење по предметима, по којима му државна власт такво затражи, или на које и сам мисли да треба државној власти пажњу обратити, а долази у круг старања и надлежности самоуправних власти по овом закону;

16., ради све оно, што му се или законом, или каквим на закону основаним правилником нареди, да у интересу округа изврши; и,

17., прегледа и коначно одобрава, с обзиром на члан 167. Устава, оне општинске буџете, који немају никаквог приреза, или у којима прирез не прелази 50%, од суме непосредне порезе, коју дотична општина плаћа; а оне општинске буџете у којима је стопа приреза већа од 50% од суме непосредне порезе, спроводи Министру финансија, заједно са својим мишљењем, на коначно одобрење.

Члан 109.

Пуноважне одлуке за вршење послова изложених у тач.: 2., 3., 4., 8., 12., 13. и 17. члана 108. доносе се у седницама ширег окружног одбора.

Осим тога шири окружни одбор пред сваки састанак окружне скупштине саставља извештај за скупштину, у коме се излаже:

1., колико је и каквих радова о трошку округа извршено;

2., о стању окружног имања и капитала;

3., о стању у коме се налазе окружни заводи и установе; и

4., о употреби народне снаге у природи на разне радове у округу.

Члан 110.

Члан окружног одбора не може бити у исто време народни посланик, нити председник или кмет општински, нити у каквој државној и у опште плаћеној јавној служби. Тако исто он не може бити лиферант или предузимач за рачун округа.

Члан 111.

Окружни одбор може одредити кад год за потребно нађе једног или више својих чланова, да прегледају примања или давања округа, као и друге послове и установе у округу, и да се увери о радњи појединих окружних самоуправних чиновника.

Према потреби може одбор придати овим својим члановима у помоћ стручна лица, којима ће одредити и награду за тај рад.

Члан 112.

О седницама окружног одбора и његовим одлукама води се тачан записник.

Члан 113.

Окружни начелник је властан обуставити писменом наредбом од извршења сваку одлуку окружног одбора, за коју нађе да је противна решењу окружне скупштине, или ком закону. За то ће се њему или његовом заступнику достављати препис сваке одлуке, која би била донесена у седници у којој он није присуствовао. Тада у року од три дана спроводи предмет надлежном Министру на решење.

Министар унутрашњих дела дужан је у року од пет дана донети своје решење. Против тог решења окружни одбор може у року од пет дана

изјавити жалбу Државном Савету и његово је решење извршно.

Члан 114.

Сва спорна питања о надлежности окружног одбора, у којима он не би био сагласан с окружним начелником, овај ће доставити преко Министра унутрашњих дела Државном Савету, на оцену и решење.

Члан 115.

Окружни одбор или ради сам непосредно, или преко нарочитих чиновника и службеника, послове, који се тичу целог округа или преко среских изасланика и среских одбора оне окружне послове, који су у границама дотичних срезова, или преко општинских власти, оне окружне послове, који се у атарима дотичних општина врше.

Члан 116.

Окружни одбор не сме извршити ни једно решење окружне скупштине, за које се ма по ком закону тражи више одобрење, па ово није следовало.

Члан 117.

Окружни одбор стара се о издавању окружног службеног листа.

Члан 118.

Окружни одбор има свој печат са натписом: „Краљевина Србија. Окружни одбор округа Н. Н.“. Овим печатом окружни одбор утврђује сва своја акта.

Члан 119.

Чланови окружног одбора добијају из окружног буџета дневницу од 5 динара за време које проведу у одборском раду.

Члан 120.

Председник одбора има право надзора и дисциплине према окружном деловођи и члановима окружног одбора и среским изасланицима.

Он има права да сваког од њих казни усменим или писменим укором и одузимањем плате, односно дневнице, до осам дана.

Члан 121.

Кад ма који члан окружног одбора или срески изасланик неуредно врши службене послове, шири окружни одбор може решити да се такав уклони од дужности, и на његово место до првог сазива окружне скупштине, позиваће се у седнице окружног одбора заменик.

Члан 122.

Ближе одредбе о пословном реду у окружном одбору прописују се Краљевим указом на предлог Министра унутрашњих дела, а по решењу Министарског Савета и одобрењу Државног Савета.

4. Окружни деловођа.

Члан 123.

Окружни деловођа може бити свако лице, које има квалификације за среског начелника; но кандидати с погодбама из тач. 3 и 5. чл. 48. могу бити изабрати ако имају и три године службе, која се ту предвиђа. Њега бира окружна скупштина.

Плата окружном деловођи утврђује се у уговору, који округ с њим закључује.

Ако је изабрано лице за окружног деловођу било пре тога државни чиновник, па би после, постало опет државни чиновник, њему ће се године службе које је провео као окружни деловођа рачунати као године указне државне службе. Ово вреди и за стручне самоуправне чиновнике.

Заступника окружном деловођи кад одсуствује, или је иначе спречен да врши своју дужност, одређује председник одбора у договору с окружним одбором између самоуправних чиновника, који се налазе при канцеларији окружних начелника.

Одсуство окружном деловођи даје окружни одбор.

Члан 124.

Окружни деловођа под надзором окружног одбора води све текуће самоуправне послове округа. Он припрема одлуке окружног одбора и води бригу о њиховом извршењу.

Он је први претпостављени свију самоуправних окружних чиновника и службеника.

Он рукује архивом окружне скупштине и окружног одбора и одговоран је за уредност деловодства и архиве.

Члан 125.

Окружни деловођа преговара у име округа са властима и приватнима, води преписку и потписује све акте, који излазе из окружног одбора.

Члан 126.

Писмена акта, по којима округ прима на себе обавезе, потписују, с позивом на дотичне одлуке окружне скупштине, односно окружног одбора, окружни деловођа и два члана окружног одбора. Ако је за одлуку требало више одобрење, онда ће се при потписивању таквог писменог акта позвати и на акт, којим је више одобрење следовало.

5. Буџет и рачуни округа.

Члан 127.

Предлог окружног буџета за идућу годину саставља и благовремено га утврђује окружни одбор.

Окружни одбор коначно утврђује и завршни рачун за прошлу годину.

Члан 128.

Како предлог буџета за идућу годину, тако и завршни рачун за прошлу годину подноси се окружној скупштини у другој њеној седници редовног сазива (чл. 78.).

Члан 129.

У буџет прихода и расхода улазе сви редовни и ванредни приходи и расходи.

Члан 130.

Редовни су приходи:

- 1., приход од имања, која припадају округу;
- 2., приходи од разних завода и установа окружних;
- 3., прирез окружни, који се разрезају уз непосредну државну порезу; и,
- 4., други приходи, које законодавна власт у корист округа установи.

Члан 131.

Окружни прирез до 20% од државне непосредне порезе има права да разреже сама окружна скупштина.

За прирезе веће од 20% до 50% непосредне државне порезе, поред решења окружне скупштине потребно је и одобрење Министра финансија.

За прирезе преко 50% од непосредне државне порезе, поред решења окружне скупштине и мишљења Државног Савета потребна је и потврда Краљева на предлог Министра финансија.

Члан 132.

Ванредни су приходи:

- 1., примања од продатих окружних имања;
- 2., суме добијене од закључених окружних зајмова;

- 3., помоћ од државе;
- 4., суме од исплаћених дуговања округу и дугованих прихода из прошлих година;
- 5., завештања и поклони;
- 6., случајни приходи; и
- 7., ванредни приходи.

Члан 133.

Расходи, који се сваке године морају предвидети у окружном буџету ови су:

- 1., неизмирени расходи буџетски за прошле године;
- 2., сви издаци, који по особеним законима падају на терет округа;
- 3., отплата окружних дугова и интереса, учињених по одобрењу надлежне власти;
- 4., исплате по судским осудама;
- 5., издаци на име накнаде трошкова члановима окружне скупштине и окружног одбора;
- 6., материјални и канцеларијски издаци за окружну скупштину, окружни одбор и окружне самоуправне органе;
- 7., издаци на плате персонала и служитеља и материјални издаци разних окружних установа и завода;
- 8., порез на окружна имања;
- 9., кирије за зграде потребне округу;
- 10., суме потребне за премије осигурања окружних зграда;
- 11., на грађење и одржање окружних путева, мостова, скела и бродова и других окружних грађевина;
- 12., издаци на одржање опште корисних завода и на добротворне циљеве у округу;
- 13., суме за помагање установљених фондова за извесне окружне потребе;
- 14., издаци потребни у интересу јавне, личне и имовне безбедности;

15., набавка серума противу дифтерије, маје за пелцовање, издаци за угушивање заразних болести и помоћ лицима уједених од бесних животиња; и,

16., издаци на непредвиђене потребе.

Ако ма који од ових расхода не би био унесен у окружни буџет начелник дотичног округа унеће га и тек тада послати буџет с актима Министра финансија на решење.

Члан 134.

Редовни расходи подмирују се редовним приходима предвиђеним у чл. 130. и 131..

Члан 135.

Осим редовних расхода у округу се јављају често и ванредни расходи, који се подмирују и ванредним приходима.

О ванредним расходима и приходима може решавати сваки редовни и ванредни сазив окружне скупштине.

Члан 136.

Ванредни расход до 100.000 дин. може одобрити сама окружна скупштина, но ово решење скупштине важи кад га Министар финансија одобри. За ванредан расход до 200.000 дин. осим решења окружне скупштине потребна је и потврда Краљева на предлог Министра финансија.

За ванредне расходе преко 200.000 дин. осим решења окружне скупштине и мишљења Државног Савета потребна је и потврда Краљева на предлог Министра финансија.

Члан 137.

Ванредни се расходи покривају ванредним приходима предвиђеним у чл. 132.

За ванредни прирез важе одредбе чл. 131..

Зајам до 250.000 дин. закључен је кад га реши и одобри окружна скупштина и Краљ га на

предлог Министра Финансија потврди. За закључење зајма до 500.000 дин. осим решења окружне скупштине потребна је и потврда Краљева на предлог Министра Финансија.

За зајам преко 500.000 дин. поред решења окружне скупштине и мишљења Државног Савета потребна је још и потврда Краљева на предлог Министра Финансија.

За отуђење окружног имања у вредности до 20.000 динара решава окружна скупштина сама. За отуђење имања у вредности до 50000 поред решења окружне скупштине потребно је и одобрење Министра Финансија. За отуђење окружног имања у вредности преко 50000 динара поред решења окружне скупштине и мишљења Државног Савета по предлогу Министра Финансија потребна је још и потврда Краљева.

Члан 138.

Суме одобрене у буџету расхода могу се употребити само на оне потребе, на које су изрично и одобрене. Не може бити преноса сума из једне партије буџета у другу

Члан 139.

Свима окружним приходима и расходима рукује окружни државни благајник по прописима по којима рукује и државним новцем. Он чини издатке само по упутницама које издаје окружни одбор.

У случају да у округу не постоји државни благајник, окружна скупштина бира благајника као самоуправног чиновника, и тада овај рукује и државним новцем у округу.

Члан 140.

Окружни благајник рукује благајном и окружним рачуноводством по правилима, која прописује Главна Контрола.

Члан 141.

Сва новчана примања за окружни одбор шаљу се непосредно окружном благајнику. Њему се предају и приходи од приреза, које уз порез прибирају државни органи, који купе и државни порез.

Члан 142.

Наредбодавац је за издатке по буџету окружни одбор, а рачунополагач је окружни благајник, па био он државни или самоуправни чиновник.

Члан 143.

Све рачуне о приходима и расходима по окружном буџету прегледа Главна Контрола по закону о уређењу Главне Контроле. За састављање ових рачуна и пиљање на преглед Главној Контроли, ова ће прописати нарочита правила, по којима ће имати окружни благајник, окружни одбор и окружна скупштина да поступа.

6. Среска скупштина, срески одбор, деловођа, буџет и рачуни.

Члан 144.

Чланове за среску скупштину бира општински одбор на четири године. Овај избор врши се на дан 20. јула.

За члана среске скупштине може бити изабран сваки онај, који има услове прописане чланом 58. овог закона.

Свака општина до пет стотина пореских глава бира једног члана за среску скупштину; до хиљаду пореских глава бира два члана; преко хиљаду пореских глава бира три члана.

На случај да се упразни место кога члана среске скупштине, среска скупштина наредиће накнадни избор на упражњено место.

Члан 145.

Редовни годишњи састанци среске скупштине држе се у среском месту код среске канцеларије 15. августа. На њима се поглавито решава и утврђује срески буџет за идућу годину и прегледају и одобравају рачуни за прошлу годину.

Редовни годишњи састанци трају 1—3 дана.

Члан 146.

Осим редовног годишњег сазива, среску скупштину сазива у среско место срески начелник или, кад је он спречен, срески члан окружног одбора и више пута преко године, и то увек на обданицу:

1., кад год по мишљењу среског одбора има да се реши какво питање, које се тиче целог среза или неког његовог дела; и

2., кад год срески начелник или срески члан окружног одбора сâм или у споразуму са среским одбором нађе за потребно, да саслуша мишљење среске скупштине, или да јој што од интереса и важности за цео срез саопшти, или да јој изнесе какав предлог на решење.

За проста саопштења нових закона или општинских наредаба државних власти, срески начелник сазива у среску скупштину само председнике општина.

Члан 147.

Кад је срески начелник спречен, онда среску скупштину отвара и затвара срески члан окружног одбора, који јој увек и председава (чл. 103.).

Кад је срески члан окружног одбора спречен да председава среској скупштини, онда јој председава срески начелник или његов заступник, али без права гласа при решавању.

Деловођа је среској скупштини увек срески писар кога срески начелник одреди, односно кога срески члан окружног одбора за то позове.

За пуноважна решења среске скупштине важи члан 74.

За дисциплинске казне среских посланика важи члан 87.

Члан 148.

Среска скупштина решава о свима потребама среза и по свима предметима, који се односе на самоуправне задатке среза изложене у члану 54. овога закона. Она решава о свима предлозима, које јој по овим предметима поднесу: срески начелник, или срески члан окружног одбора, или срески одбор, или и који члан среске скупштине.

Члан 149.

Она решава по интересима и питањима среза све оно што окружна скупштина решава по интересима и питањима округа.

Члан 150.

У сваком срезу за извршивање одлука среске скупштине и за руковођење самоуправним пословима среза непосредно или преко нарочитих чиновника, као и за вођење непосредног надзора над среским установама и заводима и његовим особљем, постоји срески одбор, који се састоји из среског начелника, или његовог заступника, среског члана окружног одбора и два члана, које среска скупштина бира тајним гласањем на четири године између среских посланика. Последњој двојници среска скупштина бира у исто време и два заменика, који се по потреби позивају у седнице среског одбора, кад су они први спречени.

Срески одбор саставља завршни рачун за прошлу годину и предлог среског буџета за

идућу годину, и израђује и спрема све предлоге о којима среска скупштина има да решава.

Он врши за срез све оне дужности и послове, које окружни одбор врши за округ.

Осим тога срески одбор врши у срезу и све окружне послове, које му окружни одбор упути.

Члан 151.

Пуноважна је седница среског одбора, кад су у њој најмање три члана присутна. Али међу присутнима, мора увек бити или оба члана среског одбора или срески члан окружног одбора и један члан среског одбора.

Члан 152.

Посланици среске скупштине, као и чланови среског одбора добијају из среског буџета дневницу од 3 динара за време које проведу на скупштинском, односно одборском раду.

И за чланове среског одбора и за изабране среске посланике важе услови из члана 110.

Члан 153.

Председник среског одбора врши надзор и дисциплину над члановима среског одбора и кажњава их онако исто као што је предвиђено у члану 120.

Кад члан среског одбора неуредно врши службене послове, срески одбор може решити да се такав уклони од дужности и на његово место до првог сазива среске скупштине позива у седнице заменик. Седница среског одбора, на којој се о уклањању решава, мора бити пуна, али на њој не може присуствовати члан, о чијем се уклањању решава, већ ће се место њега позвати један заменик у седницу.

Члан 154.

И среска скупштина и срески одбор имају своје печате, чију ће величину и форму прописати Министар Унутрашњих Дела.

Члан 155.

Врсте редовних и ванредних прихода у срезу исте су као и у округу.

За среске прирезе важи у свему чл. 131. овог закона.

За ванредне расходе важи чл. 136. с том изменом, што за срез место цифре 100.000 важи цифра 25.000 и место 200.000 важи 50.000.

За закључивање зајмова и отуђивање среских имања важе одредбе чл. 137. с том само изменом, што се за срез цифра 250.000 замењује са 50.000 и цифра 500.000 са 100.000. Цифра 20.000 замењује се са 5000 а цифра 50.000 са 15000.

Члан 156.

Све што је у члановима 138—143 наређено важи и за срески буџет, среског државног благајника и рачунополагача, срески одбор као наредбодавца, прикупљање среских прихода и приреза и за састављање и полагања среских рачуна.

Члан 157.

Ближе одредбе о пословном реду у среској скупштини и среском одбору, прописују се Краљевим указом на предлог Министра Унутрашњих Дела, а по решењу Министарског Савета и одобрењу Државног Савета.

7. Закључне одредбе.

Члан 158.

Престоница Београд у погледу организације управних власти чини за себе округ и има нарочиту управу, а у погледу самоуправном, као општина, потчињен је Државном Савету.

Управник Београда има ранг и плату окружних начелника; а чланови квартова деле се у две класе:

прва класа има плате: 3500 динара;
друга класа » » 3000 динара.

При управи Београда има и један секретар, који има исти ранг и плату као и срески начелници.

Члан 159.

Сви часници општински, који у општини обављају избор окружних посланика и спремају гласачке спискове, за нетачно вршење одредаба за то предвиђених законом о општинама као и овим законом, казниће се по глави XII закона о општинама од 5. јуна 1903. год. и овога допуне од 22. децембра 1903. године.

Члан 160.

Чланови главног среског бирачког одбора и одбора за вароши из чл. 81. Устава за све кривце, учињене у вршењу те дужности, казниће се по чл. 144., 146., 148. и 149. закона о изборима народних посланика, од 5. јуна 1903. године.

Члан 161.

Прописи тач. 6. чл. 48. овога закона, важиће од дана потврде овог закона па за пет година; а после тога времена престају важити.

Члан 162.

Овај закон важи кад га Краљ потпише и кад се обнародује у »Српским Новинама«, а мора се поступно увести у живот у току 1905. год., и онда престају важити: закон о среским и окружним скупштинама од 9. децембра 1898 год; закон о окружним, среским и општинским буџетима од 31. јануара 1901. год. с изменама од 13. априла 1902. год. у колико је у противности с одредбама овог закона; чл. 131. и 132. закона о општинама од 5. јуна 1903. год. и овога допуне од 22. децембра 1903. године; устројеније окружни начелства и главне дужности срески начелника од 12. маја 1839. год. (Збор I. стр. 78.); наставленија, као додатак к до сада изданим полицај-

ним уредбама од 8. јулија 1839. год. (Збор. I стр 84.); и закон о поделењу извесних звања полицијске и судске струке на класе, од 25. октобра 1872. год. (Збор. XXV стр. 87.) у колико се на полицијске чиновнике односи, као и све досадање уредбе и закони, који се односе на уређење округа и срезова у колико стоје у противности с одредбама овог закона.

Препоручујемо Нашем Министру Унутрашњих Дела да овај закон обнародује; свима Нашим Министрима да се о извршењу његову старају, властима, пак, заповедамо да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покорављају.

18. марта 1905. год.
у Београду.

(М. П.)

Видео и ставио државни печат
чувар државног печата,
Министар правде,

Мих. П. Јовановић С. Р.

П Е Т А Р С. Р.

Председник
Министарског Савета, и
Министар
иностранних дела

Ник. П. Пашић С. Р.

Министар грађевина,

П. Велимировић С. Р.

Министар

просвете и црквених послова

Анд. Николић С. Р.

Министар војни,

генерал,

Р. Путник С. Р.

Министар финансија,

Д-р Л. Пачу С. Р.

Министар

унутрашњих дела,

Стој. М. Протић С. Р.

Министар правде,

Мих. П. Јовановић С. Р.

Министар

народне привреде,

Д-р Свет. Радовановић С. Р.

